

Japán napló

Tokyu Stay Hotel – 2006. január 11., szerda

Ragyogóan süt a nap. Napkelet országa. Nem véletlen, bár lehet, hogy a japánoknak is szokatlan ez a januári ragyogás. Meg kell szokni. Minden változik. A változások korát éljük.

Sípol a teafőző kanna... Mégis kávé-t iszom.

Szóval a változások. Azon kapom rajt' magam, hogy egyre többet gondolok erre a jelenségre! Először is ugye a változás: mozgás. Pl. a föld rengése mekkora változásokat okozhat! (Ha már Japán.)

Ha a lélek rendül meg...

(Rendül vagy rezdül?)

Shankay Yukuék rezdülnek. A lélek rezdülései mozdulati remegésben nyilvánulnak meg, mint a szél fuvallata Yoshikazu Iwamoto Shaku-hachi zenéjében. Vagy a hegyi, tenger alatti füvek a természeti elemek mozgására, éppen csak annyira, hogy manifesztálódjon az élet. A „Nagy Egész” részeként. Talán nem is kellene több?!

Az ablakon beszűrődnek a Shibuya állomás hangjai. Vonatok húznak el zakatolva minden irányba. A hangosbemondó hangja embertömegeket ló-dít a mozgólépcsők felé. A városnegyed falanszteri hangulatát erősítik az áruházak hangszóróiból kiáramló reklámszövegek, amelyek az én magyar fülemnek kissé zavarólag hatnak. (Annak ellenére, hogy a japán nyelvvel rokonítják a magyar nyelvet! Nem kétlem. De mégis...)

Rend és fegyelem.

Tisztaság.

Sterilitás.

Huszonnyolcmillió ember egy városban!

Mint parányi hangyák futkosunk mi is Tokió utcáin. Próbáljuk fölvenni az itteni ritmust. Aminek az a következménye, hogy néha téves metróra szállunk fel.

Előadást jöttünk csinálni néhány itteni táncos(nővel)sal bővítve Nagy József (Szkipe, Whiskey, ki hogyan becézi) társulatát.

Asobu (Játék)

Henry Micheaux nyomán.

Egy figura a század elejéről. Aki teljesen másnak látja a világot. Az életet. Annak értelmét. Vészeségény, alultáplált, eléggé depressziós mégis a zsenialitás határát súroló művész. Vagy?...

Ez a vagy érdekel bennünket. Az írásai a nyelvet valamilyen kezdetleges, félartikulált állapotban rögzítik. Ismer valami nagyon mély, belső (belsőről jövő) igazságot, amely keserű, fájdalmas, szerencsétlen, dühös, amely bármelyik pillanatban a felszínre törhet, de addig is nagyon sokféle képpen manifesztálódik prózáiban, költészetében, képzőművészetében.

2006. január 12., csütörtök

Az első próbanap.

Csoportos érkezés a Setagaya színházba.

Az egyik japán srác késik.

Bemelegít mindenki. Én is, bár fáj a derekam.

Várjuk Szkipe expozeját. Meg hogy a japán srác megérkezzen.

A japánok még nem hallottak Micheaux-ról. A nyomára sem bukkantak! Négy srác, két csaj. Hajlékonyak.

Az akrobatáink ugrálnak a legtöbbet: Guillaume és Damien. Még nem tudjuk, mi lesz.

Várunk.

Szkipe beszélni kezd. Mariko fordít.

Apró történetekből áll Micheaux világa. Ezekon a mikrouniverzumokon fogunk dolgozni, amelyek állandó mozgásban és változásban vannak. Akár az életünk. Folyam, amely a tenger felé hömpölyög kis szigeteket, kanyarokat, bukkánókat alkotva, amely tulajdonképpen az egész játékteret kitölti. Orléans-ban már készülnek a történethez adaptált díszletelemek. Kiemelt gördülő kis színpad gördülő lépcsőkkel, amelyek követni tudják az eseményeket. Az elején improvizációk különböző megadott témákra, ahogyan eddig is csináltuk, majd konkretizáljuk a mozdulatokat.

Három kultúrát képviselünk. Fokozatosan átváltozunk egy normális jelenlétből álarcos bábukká. De totális átváltozás! Micheaux szerette Paul

Klee festőt. Tanulmányozni fogjuk művészetét és a gyermekeinek készített színes babáit.

Elképzelt nép.

Elképzelt nyelv.

Si tu va nje
Nja va da
Si tu ne njas
Njara ra pas

Djinas
Cjins Djins
Djins Dinn Dinn

Iritillilli

Annaneja Iniji
Annajeta Iniji
Annamajeta Iniji

Ananija Iniji
Annan Animha iniji
Ornanian Iniji

Et glo
Et glu
Et deglutit sa bru
Gli et glo
Et deglutit son pied
Glu et gli
Et s'engluglitolera

Numismate
Numismate
Nullipatte
Nullipatte pardipa
Nulle Nulle

Les mah
Les mah
Mahahahahas
Mahahaborras
Mahahamaladihahas
Matratrimatratrihahas
Hondregordegarderies
Honcucarachoncus
Hordanopolopais puru para puru

Bilibille
Ralebette
Cataphanuille
Limeille Limeille
Boronyas Baranyas
Boll
Bill Birilbolbil
Biobichteris
Biobch

Boronai pjatch
Abel Labil
Atell Apersibol
Ciborotte naupette
Slotre

Zagyva nyelven. Ezen a nyelven próbál a „költő” megszólalni, egy rég elfeledett szöveget felidézni, de képtelen rá. Elfelejt, megakad, elalszik, lemered, leesik valahonnan, ám újra és újra próbálkozik, de elnyomja a zene pl., vagy félrelökik a többiek, eltakarják stb. Ez az egyik feladatomból.

A többiek most éppen táncolnak. Csak én ülök.

2006. január 13., péntek

Hát ez az! Péntek, 13! Lehetetlen dolgokat művelünk. Vagyis nem létező mesterségeket találunk ki, és azt fehér papír segítségével realizáljuk.

Lábnymogyújtógető.

A lépegető emberkék elé papírt göngyölök ki, amelyen végigmennek, majd egy másikkal befedem mintegy konzerválva és egy hatalmas, már jól megtelt zsákba rakom, amely a hátamon van.

Könnyfelfogó (Gemza).

Papírból egy hosszú tölcserő formál, és azon vezet le az emberkék könnyeit.

Más: Egy utánzó „madár” módjára leutánzom a többieket, akik egy paraván mögül jönnek elő és különböző hangokat hallatnak, mozdulatokat végeznek. Tökéletesen meg kell csinálnom. Gondjaim vannak a magas hangokkal! Ezzel elvoltam egy darabig.

Óreg vagyok.(?!). Ez van.

2006. január 14., szombat

Majdhogy semmit sem aludtam az éjjel! Végigolvastam *A Da Vinci-kódot*. Nem vagyok megalégedve! Mitől bestseller ez a könyv?! Semmi újat nem közöl, amiről ne tudna az emberiség! Sumákolnak Jézus nevében,

másítanak, mellébeszélnek! De egy dolgot gondosan elhallgatnak, Jézus származását! Persze, lökik a bibliai rizsát, hogy Dávid-rokonság, Mirjam stb. Ez alól a Magdolna-kapcsolat a kivétel, ami nem bibliai szöveg! Mindezt kalandregényszerűen megírva! Mindegy. Erről majd egy másik alkalommal. Erről egy hosszabb tanulmányt kell írni. Most színház.

Esik az eső. Mint Kurosawa filmjeiben. Az emberek sietnek az utcákon. Nem szeretik az esőt itt sem! A havat még úgy sem, a Hokkaidón négyméteres hó van! Talán a tavaszt. A cseresznyefák virágzását!

Délben értem be a színházba. Mariko bemelegítő tréninget tartott tizenegyedtől. Hétfőtől én is jövök.

Verset kellett betanítanom a japánoknak. A „zagyva” vers egy részletét:

Boronai pjatch
Abel Labil
Atell Apercibol
Ciborotte naupette
Slotre

Még nem tudom pontosan, mire kell. Maj' kiderül.

Árnyjáték. Micheaux-nak vannak fekete ecsettel rajzolt alakjai, jobban mondva mozdulatai, és ezekből inspirálódtak a táncosok. Én egyelőre nem vetkőztem gatyára, hogy „habkönnyű” (100 kg) testemet tekergessem, de meg kell mondani, hogy működik a dolog, főleg ahogyan Nasser csinálta, hihetetlen, már-már nem is emberi alakok jelentek meg: torzók, nem létező furcsa állatok (ezt is kérte Szkipe), amelyek a vászon lezuhanásával leppeződnek le, mert akkor láthatóvá válnak az élő félmeztelen táncosok! Nem rossz! Nem rossz.

Sor került a versre is. Nassert betekertük vászonba, múmiát csináltunk belőle, amelyet a butho-sok a vállukon visznek az egyik táncosnő (Mineko Sato) után, aki egy elképzelt alacsony kapun keresztül jut be „valahova”, természetesen táncolva stb. Nem akarom pontosan leírni a dolgokat, mert próba-állapotban vannak az ötletek, meg a megvalósítás is. Legalábbis nem vagyok meggyőződve arról, hogy Szkipe támogatná idő előtti nyilvánosságra hozatalukat.

Van még egy kis feszültség a japán kollégákban, de nagyon jól végzik a dolgukat!

A próba végén impro-tánc. Én nem. Írok.

Otcukaro samadeshta! (Köszönjük, hogy együtt kifáradhattunk.) Biztos nem jó a helyesírás!

2006. január 15., vasárnap

Szabadnap. De ez sem olyan itt Japánban, mint nálunk! Vasárnap ugyanúgy dolgoznak az emberek, mint hétköznapokon. (Olvastam egyszer valahol, hogy egy ember nem ment negyven évig szabadságra. Senki sem

kényszerítette erre!) Eszembe jut az egyik orléans-i technikusunk, akit 35 órának hívunk (trente cinque heures, fonetikusán: trantszenkör), mert ennyi a heti kötelező, vagy megengedett munkaidő, ha ezt túlteljesíti szegény melós, rögtön szabadságot kérhet vagy dupla bért! Quel Vie d'Chien! Szoktunk volt ilyenkor felkiáltani: Micsoda kutyának való élet! Hát igen...

Györköt nem sikerült felébresztenem, még nem állt át a bioritmusa, Gézu (Gemza Peti) pedig már „fölszívódott” valahova. Úgy volt, hogy megyünk az Asakusa piacra. Egyedül nem merek olyan messzire menni. Mindegy. Elmetróztam a San Gen ya ya állomásig, az csak két megálló, és már ismerem, mert a színház is abban a negyedben van. Itt ünnepi a hangulat az utcákon. Az emberek sétálnak. A forgalom ki van tiltva. Kóválygok egyik bolttól a másikig teácsészék után kutatva (ajándéknak). Nem volt túl sok európai a környéken, így jól megbámultak az emberek, a gyerekek ujjal mutogattak rám. Ettől függetlenül tánclépésekkel (a hangosbemondóból kiáradó zenére) és határtalan jókedvvel cirkáltam az utca egyik oldaláról a másikra! Bohóckodtam az elárusító lányoknak, akik szerényen, de láthatóan élvezték a „műsort”, fölfordítottam egy porcelánboltot az öreg tulajdonossal megfelelő méretű teácsészefedő után kutatva! Nem csoda. Ragyogóan süttött a nap, +15°C januárban! Semmi dolgom. Földrengés sincs, a terroristák is nyugton vannak éppen, mi kell még?!

Kaja. Van a színházhoz közel egy jó kis étterem, mindössze négy asztallal, de rendkívül jó tésztalevest főznek ott! A tésztát valami őrdögi ügyességgel a vendégek szeme láttára gyúrja egy fickó, valahogy úgy, hogy a hosszúra nyújtott (de még vastag) tésztát összetekeri, sodorja a levegőben, és a két végénél fogva le-fel rángatja, majd ha kellő hosszúságúra nyúlt, ismét összesodorja, és így tovább, mindig négyzetre emelve a tésztauszálat, míg el nem érik a cipőfűző vékonyságot, és zutty bele a zöldséglevesbe!!! Kész cirkusz.

Na persze, ettől népszerű is a hely, legalább húszan várakoztak az ajtó előtt. Sorba álltam, de gyorsan elfogyott a türelmem, hát odébbálltam. (Igaza lehet Zsuzsinak, a feleségemnek, jógáznom kellene!) Vettem ezt, és a hotelben költöttem el a vasárnapi ebédemet!

Györköt fölébresztettem (fél három volt), mert 16.45-re jegyünk volt a kabukiszínházba!

Összekapta magát, én is kimostam az agyaramat, és elmetróztunk a Ginzáig, amely a tokiói Manhattan. Jó drága, puccos, modern. Mariko szerint ott kell lennünk fél órával korábban, hogy kapjunk helyet az egyik felvonásra, mert csak annyira futotta a pénzünkből és egy kicsit a türelmünkből is, hiszen a kabuki-előadások egész naposak!

Mire a pénztárhoz jutottunk, kiújult a derékfájásom, és elég hosszan kígyózott az emborsor mögöttünk! Egyenruhás, mikrofonnal és rádió adóvevővel fölszerelt urak és hölgyek terelgettek bennünket. Minden óramű pontossággal történik. Koreográfia. Közéleti koreográfia! Hát persze!

Hatalmas, masszív színházépület. Lampionokkal díszítve. Plakátok hirdetik a műsort. A főbejárat előtt hatalmas tömeg. Azok, akik reggeltől nézik az előadást. Mi, „egyfelvonásosok” egy mellékbejáraton jutottunk be a terembe, amely méreteiben impozáns. Egy pillantással be tudtam mérni, ugyanis a tető alatti utolsó sorba szólt a jegyünk! (Nálunk kakasülőnek hívjuk!) Kisebb tolakodás volt a két sor közül az elsőért. Ah! Mindegy! Mardártávlát.

A színpad legalább huszonöt méter széles. Majd meresztgetjük a szemünket. Ahogy közeledett a kezdés ideje, úgy nőtt a moraj a nézőtérén. Mire lecserélték a kezdőfüggönyt egy kevésbé díszesebbre, megtelt a nézőtér. Aztán azt is elhúzták, és megkezdték az előadást. De nem a színpadon lévő színészek, hanem a közönség! Nagy tapsal fogadták a szereplőket, bekiabáltak a színpadra. Hogy mit? Sajnos, nem értettem, de azt hiszem, üdvözölték a kedvenc színészeit, jó játékra biztatva őket!

A díszlet tradicionális, egy japán vendéglő belseje tizenkét színésszel. Nők nem játszanak, férfiak alakítják a női szerepeket is. Hát így. Egy szerelmi történetet láttunk, ahogyan a fogadósnét elcsábítják, és aki szégyenében végez magával.

Minden a legszigorúbb hagyomány szerint zajlik. A beszédstílus, a smink, a jelmez, mind hagyományos. Nemzeti Kabuki Színház. A játék szinte jelzészzerű, a beszéd patetikus. A megjelenő színészeket mindig taps fogadja! Egy-egy jelenet után bekiabálások. Csak tekingettem, mit kajbálnak? (Nekünk európaiaknak elég nevetségesnek tűnt!) Aztán kiderült, hogy dicsérték a színészt: Jó voltál! Ez az! Nagyon jó ma este! Stb. Hát ezt kell elképzelni nálunk! Nem hinném, hogy komolyan kibírnám! De itt ez a szokás.

Végül is olyan élmény volt, mintha a Nemzeti Színházban láttuk volna a Bánk bánt nagyon klasszikus stílusban vagy a Comédie Française-ben egy patetikus Molière-előadást.

Van jegyünk egy kyogen- és egy noh-előadásra! Nagyon várjuk! Több mozgást, maszkokat, táncot remélve!

2006. január 16., hétfő

A fű se nő?! „Fingatás” a javából! A táncosok izzadnak, csinálják becsületesen a beállított koreográfiát Mariko vezetésével. Szkipe ül az asztalánál, cigizik, és jókat nevet. Tényleg érdekes a dolog, meg nehéz! Talán az erőlködés, a szenvedés csak nevetséges fintorokat az arcokra. Mindenki nyög.

Maszkokat gyártottam papírból, arcokat festettem rájuk olyan Micheaux-stílusban. Egy kartondobozra ragasztottam őket, majd a dobozt magamra öltöttem, mint egy zakót. A „púpom” tele volt groteszk arccal! Két órán keresztül mostam a festéket az ujjaimról, annak ellenére, hogy a

hivatásos maszkkészítőnk, Jacqueline szerint egyből lejön egy kis meleg vízzel.(?!)

Vladimir Tarasov szerzi az előadás zenéjét. Az orosz származású, de Litvániában élő zenész évek óta részt vesz Szkipe előadásában. Az ő zenéjére próbálunk most is, amit CD-ről játszunk le. Orléans-ban ott lesz személyesen.

Duók is készültek ma. Nagyon érdekes jelenetet vázolt fel Szkipe. Tökéletesen illenek a párok egymáshoz, mind hasonló stílusban mozognak! Hasonló az egyéniségük.

Szkipe - Györk
Kathlin - Ikuyo (két lány)
Nasser - Neji (két fiú)
Mathild - Mineko (két lány)
Damien - Ikko (két fiú)
Gemza - Tomo (két fiú)
Guillume - Yosuko (két fiú)

Vagyunk még ketten, Cecille Loyer és én, de ő nem jött el Tokióba, mert nemrégén szült, és szüksége volt még erre a hónapra.

Úgy lesz, hogy a duók alatt a többiek a két táncos mögött egy közös, négy elemből álló mozgást ismételnék. Rettentően tetszik a dolog!

Este nyolcra hivatalosak vagyunk a Dairakudakan butó csoport székelyére vendégségbe! Ez az első alkalom, hogy egy japán Butó Színház kuliszái mögé tekinthetek!

Sok metrózás és gyaloglás után kis késéssel megérkeztünk a Dairakudakan Színházba, amely egy épület alagsorában van. Mindjárt a bejáratú ajtóban ott hagyjuk az utcai cipőnket („hagyjuk kint az utcai cipőnket, ha belépünk a színházba” - mondta volt mindig megboldogult Haring Gyuri bácsi - nyilván átvitt értelemben vonatkozik az összes magán- és egyéb problémáinkra), hiszen minden tiszta odabent. Valami irodaféleségen és ruharaktáron(?) keresztül jutunk be a színpadra, amely a nézőtér része; pár sor, akár nálunk az orléans-i stúdióknban, csak jóval kisebb! Itt készülnek az előadásaik?! Igen, mondja rövid bevezetője után Maro Akaji úr, a színház irányítója. Hihetetlen, hogyan fér el itt huszonhárom táncos?! Egészen jól, jött a válasz. Két nap alatt adaptáljuk az előadásokat a „nagy” színpadokon. Mindenki mosolyog a jelen lévő kopasz urak és „hajjas” hölgyek közül. Egy-két kivétellel jelen van a társulat.

Maro Akaji

A butó egyik alapítója. Az első Jyokyo Gekijo nevű színházát közösen hozza létre sok év táncolás és sajátos stílus kialakítása után (amelyet évek során sokan követnek mind Japánban, mind az USA-ban) az ismert színész-igazgatóval, Juro Kara úrral. A butó egy neves úttörőjének, Tataumi Hijikata úrnak a hatására.

1972-ben alapítja a Dairakudakan együttest, amelyet a mai napig is vezet. Az egyik alaptechnikája a „Tempo-Tenshiki” (beleszületni a világba már magában tehetség) ellentmondásokat váltott ki a tánc világában az egyik, Avignon-ban és más európai városokban bemutatott előadása. Azóta igen nagy hatással van a nemzetközi kortárs táncra!

Először a '80-as években láttam butót a Bitefen, és hihetetlen hatással volt rám! A Shankay Yuku együttest néztük Zsuzsával, és megállapítottuk, hogy ezek a fickók nem e világból származnak! Valahogyan az időhöz is másként viszonyulnak, és a világhoz, az élethez való viszonyuk is más! Hetekig csak a butóról beszéltünk.

Később többször is láttam a Shankay Yukut és más butó-előadást. Párizsban a Pompidou Központ előtti téren egy japán nő táncolt évekig egy nejlonszámban, de Mathilde Apostoll kolléganőm is csinált egy butó-előadást. Mégis a filmről látott Dairakudakan Ryu-Ba című New York-i előadása döbentett meg legjobban!

Egy idős hölgyről (Maro Akaji) és fogadott gyermekeiről szól az előadás. Egy másik dimenzióban! Ha látom ezeket a fehérre meszelt, furcsa, talán túlvilági lényeket, amelyek emberi tulajdonságokkal rendelkeznek ugyan, de nem e világiak, megborzongok. Tényleg, a butó a második világháború utáni leatombombázott vesztes Japánban született. Iszonyatos emberáldozatokat követelt az országtól ez a háború. Gondoljunk csak bele, hogyan semmisültek meg egész családok úgy, hogy szinte észre sem vették! Nos, nekem úgy tűnik, hogy ezek tovább élnek valahol egy másik dimenzióban talán, és ezeket keltik életre a butótáncosok. „Normális” emberi reakcióik vannak: szeretkeznek, mosolyognak, csodálkoznak, csak éppen a mozdulataik lassúsága, az arcokra fagyott fintorok keltik bennünk a gondolatot, hogy valahonnan szinte visszatekintenek ránk! Néha bele-belere megnek vagy -merevednek a mozdulatokba. Minden túlvilági, de tele felerősödött emberi érzelmekkel és étellel. Minden él, a testükkel imitált fák, füvek, megjelennek a természeti elemek stb. De az egészet áthatja valami végtelen szomorúság. Egyszer csak feltartóztathatatlanul előtör belőlünk a kérdés: *miért?! Miért kellett elpusztítani ezeket az életeket?!*

Nem nagyon kellett szaké (japán ital) a film után. Szerettem volna mielőbb egyedül maradni, de valahogy jó volt ezek között az emberek között.

A mai napig úgy érzem, hálával tartozom nekik.

2006. január 17., kedd

Ez a próbanap kimaradt számomra. Megjelentem ugyan, de vissza kellett mennem a szállodába, annyira rosszul voltam.

Cukor!

Ginza - gyógyszertárak - gyógyszerek - tük stb.

Gilemál

Glukobáj

Benfogamma-Milligamma

Bütyök bácsi

Felkötni a gatyaszár!!!

2006. január 18., szerda

Ma már jobban voltam! Ami abból is látszott, hogy sóhajtozva tekergettem a nyakam az utcán tovalibbenő lányok után! A próbán aktívan részt vettem. A japán fiúk fejéről ütöttem a „kosarakat” kérdezz-feleljt játszva a zagyva szöveggel. Aki nem tudta a megfelelő választ: Puff! Persze, ki kell dolgozni majd az egészet.

Este a Kyogen Színházba megyünk!

Este.

Egy kis metrózás után (Tokióban elképzelhetetlen odaérni valahova metró nélkül) jó időben megérkeztünk a színházhoz. A magas betonépületek között, egy kis parkocska közepén van, mint egy zöld sziget. Fából épült, hagyományos japán stílusban. Papír, üveg, sok-sok fadisz! Meleg, udvarias, nagyon kellemes hangulat fogad bennünket az előcsarnokban. Hihetetlen előzékenyek és halk szavúak a jegykezelők, nem győzünk kölcsönösen hajlongani.

Nagyon szép a terem, a nézőtér körülöleli a színpadot. Klasszikus noh-játéktér, -díszlet fogad bennünket. Nincs függöny, csak oldalt, ahol a színészek jelennek meg. Megkezdődik az előadás, éppen csak hogy visszavesznek egy kicsit a fényből. Nincsenek fényeffektusok! Minden a színészi játékon múlik! A közönség nagyokat derül a poénokon, amit mi nem értünk. A kyogen a noh vígjátéki változata. De akadnak szituációk, amelyeken mi is nevetünk. A zene különösen felvidít bennünket! Egyszerű, mondhatnám minimális zenét használnak, egy-két hangot, amelyeket ütősökből és furulyából csalogatnak elő. Mellé furcsán nyögnek. Nehéz leírni.

2006. január 19., csütörtök

Ma egy kicsit későn kezdtünk, fél kettőig lehetett vásárolni, két nap múlva megyünk haza! 2007 februárjában jövünk vissza játszani az előadást.

Lakodalmas hajcíhő a színpadon! Kapcsolatok, ütközések, ajándékátadások, rongyból készült lovak, átváltozik a násznép! Stb. Hol a menyasszony?! Szkipével megbeszéltem, hogy én leszek a király, és élni fogok a La prima nocte jogommal, ha Mineko lesz a menyasszony! He-he. Jajj! Ez csak vicc!!!

2006. január 20., péntek

A Csúcsosfejúekkel kezdtük a próbát. Megjött Tomoshi san, aki beteg volt két napig, vele is betanítottuk a jelenetet, majd fölvertük videóra. Tulajdonképpen a már kitalált jeleneteket próbáltuk és rögzítettük.

Este metróra ültünk, és vissza a Nemzeti Noh Színházba, ugyanoda, ahol a kyogen-előadást néztük. Ugyanolyan kedvesen és meghitt hangulatban vezettek a páholyba bennünket, ahova szólt a jegyünk, mint szerdán. Ettől függetlenül, szintén mosolygva és hajlongások kíséretében, becsempésztek az egyik titkárnőt a Setagaya Színházból, mert még nem látott noh-előadást! Ilyet egy japán soha nem tenne! Alig tudtuk őt is rábeszél-
ni. Szemmel láthatóan szégyellte magát!

Mellettem egy illatos, elegánsan öltözött hölgy ült. Ceruza, jegyzet-tömb a kezében, ebből sejtettem, hogy újságíró nő lehet, és kritikát készülni az előadásról.

Egy jó félórás kyogenjelenettel kezdődött a műsor a múltkori színészekkel. Sok szöveggel, amit most a bennünket elkísérő japán lány sem értett. A nyelv is ősrégi, nemcsak a beszédstílus, a mozdulatok, gesztusok no meg a járás, amiről azt hittem mindig, hogy butójárási! Olyan ez, mintha egyenes vonalat húznánk pontos, határozott, de lassú mozdulattal.

Eszembe jutottak a marosvásárhelyi főiskolás éveim a hetvenes években, amikor kézről kézre adtuk Vekerdy Tamás *Zeami mester tanításai* című könyvét. Próbálgattuk a mozdulatokat, a technikákat, beleéltük magunkat a távol-keleti ősi világba feleségemmel, Daróczi Zsuzsival, Hunyadi Lacival... Azt gondoltuk, ha minél több stílust megtanulunk, közelebb kerülünk az alternatív színházhoz. Éppen azzal, hogy a legrégebbi hagyományokon alapuló, a saját hazájukban abszolút klasszikusnak tartott színházakat, táncokat tanulmányozzuk! Hogy új utak keresésével kielégítsük nyugtalan vérünk által követelt éhségünket a másság iránt.

Az idővel az ember is változik, az igénye, életritmusa. Rohan a világ, benne mi is. Éppen ezért jólesik megpihenni egy-egy olyan színházban, ahol minden lelassul, ahol minden mozdulat időt igényel. Ahol megáll az idő.

Ez a Noh Színház. Szép lassan csordogált az előadás a megszokott medrében. Partot nem nagyon mos, sodrása lassú. Szinte elringatott. A közönség felét édes álomba. Mint ahogyan a mellettem ülő kritikusnőt is! Néha-néha fölébredt, firkantott pár szót a füzetébe, majd szép lassan oldalra bukott a feje, és aludt tovább. No, ezen felvidultam, meg azon is, hogy milyen relatívák a dolgok! Európában az alternatív világ a keleti-távol-keleti színházakra villanyozódik fel, a helybelieknek békés álomba ringató mesevilág.

. Mindegy. Izgatottan vártuk a maszkokat, a maszkos figurákat!

Három díszletező-kellékes hagyományos kosztümben bedíszletezte a játékkeret, amely egy emelvényből, azon egy pagodaszerű fülkéből állt. Középen. Mögötte foglaltak helyet a zenészek, jobbra pedig nyolctagú kórus térdelt.

Jött három színész, nem is jött, siklott. Majd énekelni kezdték a szöveget. Így történhetett a görög színházakban az ókorban is. Aztán még egy színész elénekelte vagy recitativóban elmondta az expozíóját, majd kiment.

Végre megjelent a maszk! Istennőt ábrázolt, egy férfi viselte. (Itt sem játszanak nők!) Megidéztek őt, hogy olvassa meg a folyó jegét. Ennyi a történet, de ennyi volt a maszk is!

Aztán elbújt a fülkébe, az utolsó tíz percben előjött, és elvarázsolta a jeget. Egy óra negyven percig tartott az előadás.

Próbáltuk magyarázni a cselekményt, filozofálni (a haikus is milyen egyszerűek, mégis mennyi gondolatiság rejlik bennük!), elmélkedni a mozdulat esztétikájáról, a zene szépségéről, főleg magyarázatot találni arra, hogy mit keresünk mi itt ebben a színházban?!

A japánoknak ilyesmi meg sem fordult a fejükben, édesdeden aludtak az egész előadás alatt. A taps sem volt túlságosan lelkes, de legalább kipihenték magukat. Legalább a lelkük, még ha csak egy rövidke időre is, de nyugalomra talált. Talán nem is kell ennél több, nincs is szükség ennél többre ebben a rohanó világban, még nekünk európaiaknak sem. Ezt lát-szik igazolni az, hogy hónapokra előre el vannak adva a jegyek!

2006. január 21., szombat

Elérkezett az utolsó tokiói próba napja. Együtt az európai-japán alternatív, kortárs világ színe-java!

Fölvettük ismét az árnyjátékokat, a múmiajelenetet, a féllábúak táncát. Beszélgettünk, kávézhattunk, átgondoltuk az elmúlt tíz nap eseményeit, és megállapítottuk, hogy jó kis kezdőanyagot sikerült begyűjteni! A többit Orléans-ban folytatjuk február 4-étől.

Azt mondták, tizennyolc órákor lesz egy kis fogadás, szakézás a harmadik emeleten, volt addig jó óránk, séta a környéken, hózaporban. Jól el voltam fáradva, amikor visszatértem a színházba, ahol Saori közölte, hogy fél hétkor lesz a buli. Igen? Akkor pusza-musza, megyek a hotelbe! Csók, Sayonara stb. Reggel korán kelünk, tűzünk a reptérre! Csá Baby!

Megfőztem a szobában a maradék spagettit, és bezúgtam az ágyba! Dodo. (Fr. csicsis.)

2006. január 22., vasárnap

Fél hétkor keltem. Nyugiban aludtam, a biológiai órám átállt az itteni időszámításra. Ebből a szempontból japán lettem! Nem kell már hajnali háromkor kaja után kutatni korgó gyomorral!

Hogy mi lesz otthon?! Hát ugyanez, csak fordítva! A földgolyó másik felén. Európában, Magyarországon.

Sütött a nap. Egy olyan útvonalon haladtunk, ahonnan nemcsak a város még nem látott szépségeit csodálhattuk, hanem Fudzsjama hófedte félelmetes csúcsát is. Ezzel a csodálatos érzéssel léptünk be a Narita reptér központi épületébe. Abban a pillanatban kezdetét vette életem legkínosabb, legkimerítőbb, legkilátástalanabb három napja.

Valami elképzelhetetlen nagy embertömeg fogadott bennünket reggel kilenckor! Végtelen hosszú sorok a pultok előtt, centiméterenként araszolgatunk az embertömegben. Fél kettőkor indul a gépünk (Györké és az enyém) Frankfurton keresztül Budapestre, míg tizenegykor a többieké Párizsba. Mi félrehúzódtunk, azzal, hogy van bőven időnk becsekkolni. Kávézót kerestünk, de minden foglalt volt, mindenütt emberek, csomagok. Egy adott pillanatban egymásra néztünk, és ösztönösen keresni kezdtük a többieket. Tolakodások, lökdösések, furakodások, szitkok után jó félóra múlva sikerült megközelítenünk Szkipe tömegből kiemelkedő kalapját. A tegnapi havazás után lemondták az összes járatot, és most akartak a tegnapi utasok is hazajutni. Nem tudom, hányan lehettünk a reptéren, több ezren? Tízezren?!

Végül is a társulat többi tagja becsekkolt, és négy óra késéssel felszállt velük a gép. Megöleltük őket, mintha örökre búcsúznánk, nyilván látszott a kétségbeesés rajtuk. Félrehúzódtunk, leültünk a bőröndjeinkre, és vártunk. Jöttek-mentek az emberek. Néha ránk mosolyogtak a hoszteszlányok, de alapjában véve nem történt semmi. Nem tudom, hány óra múlt el, de éhesek és szomjasak voltunk! Nem mertünk elmozdulni a helyünkről. Egyre gyakoribb a gyereksírás, egyre hangosabbak a kitörések, egyre nagyobb a zűrzavar. Akkor Györk bekattant. Elkapott egy hoszteszlányt, és addig kiabált, míg nem vitte el a jegyeinket, hogy becsekkoljon bennünket a 13.30-as frankfurti JAL járatra. Föladtuk a csomagjainkat is. Kiderült, hogy a gép csak fél ötkor száll fel, tehát le fogjuk késni a budapesti csatlakozást. Akkor mi lesz? Mi lesz?! Hát majd megoldjuk az éjszakázást a saját zsebünkből. Miii?!!! Ismételt ordítozás, fenyegetőzés után a „főnök”(?) megszervezte nekünk a hotelt, és a következő napra a repülőjegyet is Pestig. Na, ez már valami! Ne izgulj, mondom Györknek, egyszer lemondták a járatot Pesten, és a Kempinszkiben szállásoltak el!!! Letelepeltünk az E70-es körzetben, ahol vagy hat kapu volt. Fölváltva szundikáltunk, de nem túl sokat, mert azok, akik már két napja vártak, türelmüket veszítve üvöltöztek a stewardessekkel és a rendőrökkel. Volt ott pl. egy koreai lány, aki már csak mosolyogni tudott mindenben, két napja várakozott a reptéren, és nem is kapott helyet, csak a két nap után induló gépre. Ez ha nem tévedek, négy nap összesen!

Egy gondolat kerengett egyre sebesebben az agyamban: hazakerülni! El innen! Hazamenni! Haza...

A gépben hallható megszokott zsongás süket csöndnek tűnt a reptéri lárma után. Bekapcsoltuk az öveinket, és vártuk az indulást. Kértünk két sört. Majd ha felszálltunk! Jól van.

Semmi.

Eltelik egy óra.

Semmi.

Eltelik még egy óra. Kihozzák a sört!

Kaját! Finomságokat!

Este tíz órakor közlik, hogy el kell hagynunk a gépet, mert lemondták a járatot, Frankfurt nem fogad bennünket!

Már tiltakozni sem volt erőnk. Mint a juhok mentünk arra, amerre mondták. Útlelvizsgálat, majd csomagfelvétel: Wellcome in Tokyo! Again!

Csakhogy!

Mint a villámütés hasított belém a gondolat: Nekem csak egyszeri belépésem volt az országba, és azt már, ugye, kihasználtam! Határsértést készülnök éppen elkövetni! Már láttam magamat megbilincselve, visszatoloncolva, sőt mint Tom Hankset a Terminál című filmben, évekig bolyongani a transfer szekción. Úristen! Kerítettem egy hoszteszt, és mondom, mi a bajom. Kicsit vakarózott ő is, de azt tanácsolta, hogy próbáljam meg, hiszen rendkívüli helyzet van, talán nem lesz bajom!

Nem lett.

De helyünk sem a másnapi frankfurti gépre!

Amíg mi vidáman kajáltunk, piáltunk a gépen, eladták az összes jegyet! Most mi van?! Hát majd a reptéren alszunk, mert a hotelekben sincs már szabad hely. Pont.

Könyörgésre fogtuk a dolgot: Adjanak jegyet bármelyik európai városba, onnan akár gyalog is hazamegyünk.

Könyörgésünk meghallgattatott!

Kaptunk két jegyet a másnapi amszterdami járatra, majd az estéli budapestire is.

Huhh!

Már szinte boldogan ragadtunk meg két hálóságot, és mintha a Ritz Szálló kényelmes lakosztályában helyezkednénk el, lefeküdtünk a márványpadlóra a regisztrációs szekció bejárata mellé, hogy első legyünk a reggel hétkori nyitásnál.

Hatkor keltünk, de már jókora sor volt a bejáratnál! Nyitottunk egy másikat némi vita után, hogy ki volt ott előbb! Több mint egyórányi várakozás után közölték velünk, hogy a tegnapi lemondott járatok utasai az N szekciónál várokozzanak. Nesze neked első hely!

Voltak vagy ötvenen előttünk. Oldalt kis nyivákoló gyerekekkel a karjukon anyák akarnak soron kívül csatlakozni, lekiabálják őket. Lesütött szemmel továbbcsoszogunk. Könyörtelenül.

A káosz ma is folytatódik.

Mindez öt cm hó miatt, ami ráadásul tegnap hullott! Így vágjuk sutba minden emberségünk. Így omlik össze több évszázados image egy népről, egy rendről stb. Öt cm-es fika kis hótól. Eszembe jutott megboldogult Cigonya festő barátom dél-afrikai naplójából néhány sor: „Fekszem az óceán partján és csodálom, hogyan törik meg az a hatalmas hullám egy semmis kis kavicson. Az a hatalmas tömeg mint foszlik szerte ha útját állja egy parányi kavics.”

Kb. tizenegyre megvan a két szállókártya, C81-es kapu. Nagyon jó érzés.

Fölvívjuk Saorit a színházban. Mondja kedvesen, hogy tudnak rólunk. Hogy már van amszterdami jegyünk. Azt is, hogy a földön aludtunk!

...eeegen... és?

Most kérdezzem meg, hogy miért hagyták, ha tudták?! Miért nem jöttek értünk? Áááh!

Hagytam. Bólogattam, persze azt is fölöslegesen! A telefonnak?! Majd finoman megszakítottam a vonalat.

Tökéletesen be voltunk törve. Homályos szemekkel, rezignáltan, minden mindegy, lesz, ami lesz tudattal lépegettünk a tátongó busz ajtaja felé. Így mehettek kis csomagjaikkal az internált zsidók a marhavagonok felé.

Végül másfél óra késéssel és tizenkét órányi nem éppen kellemes repülés után kiszállhattunk Amszterdam repterén.

Európa.

Innen már akár gyalog is...

Kaptunk helyet a Malév gépre. Úgy látszik, végre eljutott imánk a fönnyalóhoz, és megkönyörült rajtunk, mert három nap után (időeltolódás miatt) éjfélkor magamhoz ölelhettem Zsuzsát a Bercsényi 4-ben.

Huhh!

Letusoltam, megteáztunk, fölhúztam az órát reggel fél ötre, mert jön a Taxi 2000 értem.

Visz a Ferihegy 1-re.

Repülök Párizsba.